

Nieuwsbrief februari 2026

Geschiedkundige Vereniging Oudewater

Secretariaat: Zuid IJsselkade 4 te Oudewater

Telefoon: 06-52581330

www.geschiedenisoudewater.nl

Deze Nieuwsbrief is namens het bestuur samengesteld, onder dank aan de informanten en tipgevers.

Suggesties voor de volgende Nieuwsbrief? Mail de informatie naar info@geschiedenisoudewater.nl

Van de voorzitter

Beste mensen, dat onze Nieuwjaarslezing door ijs en sneeuw werd verhinderd was ook voor het bestuur een verrassing en met een wat tegenstribbelende e-mailtechniek hebben we u gelukkig op tijd kunnen waarschuwen. De geplande lezing over het Dubbelportret door Paul Abels is hierdoor opgeschoven naar maandag 2 maart a.s., zelfde tijd, zelfde plaats.

En zo is het alweer februari geworden wanneer we elkaar gaan ontmoeten bij de eerste lezing van dit jaar. Februari is echt zo'n maand van vooruitkijken; nog even en de winter is voorbij en speuren we de tuin af naar de eerste krokussen. Ook uw voorzitter heeft natuurlijk dat voorjaarsgevoel, want de vereniging bruist van activiteit in afwachting van het voorjaar en die mooie zomer.

Op de zolder van het stadhuis wordt de nieuwe maquette van Oudewater gemonteerd. U kent de maquette mogelijk nog wel van de Open Monumentendagen van vorig jaar. Meer dan 500 bezoekers hebben dat weekend de maquette bewonderd. Van deze maquette heb ik toen een filmpje gemaakt, dat ik u niet wil onthouden. Klik maar op [deze link](#).

Voor de komende maanden zijn de lezingen georganiseerd en gaat het Stadsmuseum weer voor u open. En vergeet u niet op tijd in te schrijven voor de interessante excursies van onze vereniging. Bij de vereniging is altijd wat te doen – daar gaat het ons als bestuur om.

Met vriendelijke groet, Gerard van Roon

Expositie Johan Schouten

Er wordt op de stadhuiszolder momenteel actief gewerkt aan de nieuwe expositie over onze schilder-stadsgenoot Johan Schouten.

Een aantal vrijwilligers zijn hier druk mee aan de slag.

We hebben een planning gemaakt en het is de bedoeling dat we zaterdag 4 april 2026 open gaan.

We hebben van een aantal leden, maar ook van niet-leden een schilderij te leen aangeboden gekregen voor de expositie.

In januari/februari nemen we hierover contact met de aanbieders op.

Het belooft een mooie expositie te worden, die zeker een bezoek aan onze zolder waard is.

Voor de continuïteit van de expositie zijn we nog op zoek naar mensen die zich willen opgeven als suppoost.

U kunt zich hiervoor aanmelden bij onze

secretaris via info@geschiedenisoudewater.nl

Schenking GVO

Onlangs heeft onze vereniging een schilderij geschonken gekregen van de familie Van Gool.

Het schilderij stelt voor De Amsterdamse Veer.

Het is helaas niet gesigneerd, maar zou kunnen worden toegeschreven aan de (amateur)schilder Jan Kasius, die meer schilderijen van Oudewater heeft gemaakt.

Namens de vereniging hartelijk dank!

Meerdaagse excursie 2026

Ook in 2026 organiseert de commissie van 2 t/m 5 juni 2026 weer een meerdaagse excursie.

De keuze is gevallen op Noordrijn-Westfalen, net over de grens met Duitsland. Een prachtige provincie met veel historie, schilderachtige plaatsen en industriële cultuur. We hebben hiervan een mooie mix gemaakt en zijn ervan overtuigd u weer een prachtige excursie te kunnen aanbieden.

1^e dag: 's ochtends bezoek aan bedevaartplaats Kevelaar, 's middags rondleiding op terrein van gigantische bruinkoolmijn bij Grazweiler. Hierna door naar Monheim am Rhein, onze uitvalsbasis voor komende dagen.

2^e dag: 's ochtends rondleiding in stad Keulen en bezoek aan Dom, 's middags naar Schloss Augustusburg.

3^e dag: rondleiding in voormalige kolenmijn Zeche Zollverein en Ruhr museum.

4^e dag: bezoek aan Archeologisch Xanten en hierna aan historische stad Xanten. Na afsluitend diner in Xanten volgt terugreis naar Oudewater.

De locaties hebben allen een historisch belangrijk verhaal te vertellen, maar Nettie Stoppelenburg zal tijdens de reis de verbanden leggen tussen heden en verleden.

Historizon toert ons deze dagen - met begeleiding - rond en brengt ons weer veilig thuis.

De kosten van de excursie bedraagt € 765 pp. Voor een eenpersoonskamer geldt een toeslag van € 70.

Inbegrepen is: vervoer in luxe touringcar, verblijf in Achat Hotel Monheim (middenklashotel), 3x ontbijt, 2x lunch (1^e en 3^e dag), 4x diner, enkele koffie/thee stops, alle toegangen, alle gidsen en fooien.

Er zijn nog een paar plaatsen beschikbaar. In verband met het vastleggen van het hotel verzoeken wij u zo spoedig mogelijk uw belangstelling voor deze excursie kenbaar te maken. De deelname is beperkt tot maximaal 50 personen, daarna volgt een wachtlijst. Inschrijven voor deze excursie kan alleen door een e-mailbericht te richten aan Jaap van der Laan: stuur@jaap.email.

Ter bevestiging van uw deelname en de noodzakelijke betalingen aan "Historizon" verzoeken wij u bij aanmelding tevens een aanbetaling te doen van € 200 per persoon op rekening van de GVO, NL44RABO 0141098082 en onder vermelding van "excursie Duitsland".

U dient een goede reis- en annuleringsverzekering te hebben. Er bestaat de mogelijkheid dat via het reisbureau te doen. Indien u dat wenst wordt u verzocht dit tijdig op te geven aan Jaap van der Laan.

Voor afmelding gelden de regels van Historizon.

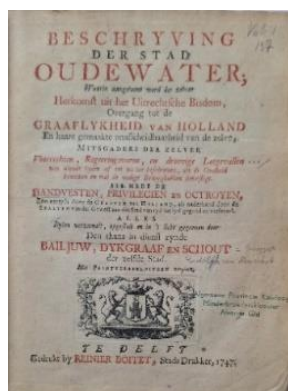
We vertrouwen op een fijne, gezellige en leerzame excursie.

Verworven door de GVO

Onlangs heeft de GVO een mooie aankoop gedaan. Het betreft het boek "Beschrijving der stad Oudewater" van G.R. van Kinschot. Dit is een boek uit 1747 over de geschiedenis van Oudewater.

Deze complete uitgave bevat 5 kopergravures en 2 plattegronden van Oudewater.

De vereniging bezat al een exemplaar, maar hier waren alle prenten uit verwijderd. We zijn blij dat we nu een compleet boek hebben kunnen aankopen. Mocht u het boek willen bekijken, dan kunt u contact opnemen met een van onze bestuursleden.

Van achter de gordijnen...

In het kader van de komende expositie deze keer een schilderij van Johan Schouten.

Het betreft een wintergezicht vanaf Hekendorp richting Oudewater. Dit schilderij is eigendom van de GVO en is op de komende expositie te bewonderen.

De Feniks van Oudewater (door: Nettie Stoppelenburg)

Het is nu meer dan twintig jaar geleden dat dokter Meijerink op een avond bij mij langs kwam met een serie foto's van het schilderij van de Oudewaterse Moord. Een kunstwerk op zich, dat schilderij laat zich niet zo gemakkelijk fotograferen en hij had de serie met hulp van Jacques Zanen gemaakt. Ik was gefascineerd door alle details die ik op de foto's zag en in het echt nooit had kunnen zien, zoals de Biezenmolen. Die avond resulteerde in 2005 in het boek 'De Oudewaterse Moord', waarin het schilderij een hoofdrol had.

Op dat moment deed ik al jaren onderzoek in de archieven van Oudewater.

Een deel van die archieven was toen nog bij Het Utrechts Archief, waar ik werkte. Je hebt elke dag een half uur pauze, je lunch kun je ook achter je computer opeten, dat halve uur bracht ik door in het depot. 's Avonds thuis

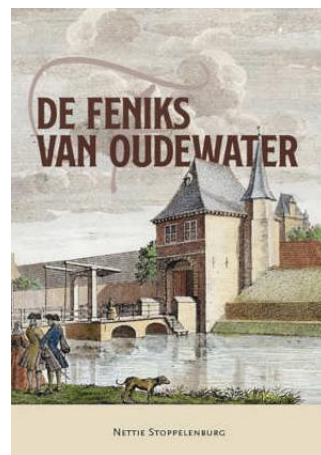
werkte ik dat weer uit en bedacht ik wat ik de volgende dag zou gaan opzoeken. Op de donderdagavonden kon ik telkens een paar uur achter elkaar onderzoek doen. Op mijn vrije dag ging ik zo vaak het kon hier in Oudewater archiefonderzoek doen. Toen alle archieven naar RHC Rijnstreek in Woerden werden overgebracht, was ik daar vrijwel elke woensdagmiddag te vinden. Archiefonderzoek kost tijd, veel tijd als je het goed wilt doen, maar er blijft nieuwe informatie opduiken.

In de afgelopen jaren heb ik veel gepubliceerd. Over de touwindustrie, over het gasthuis, over de oude scheepswerf, over schuilkerken, over brouwerijen, over de patriotten, over de korenmolens, over het rampjaar, over de kazerne, over het weeshuis. Maar ondertussen bleef ik ook informatie verzamelen over Oudewater tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Beetje bij beetje sprokkelde ik van alles bij elkaar. Er was ooit een plan om te promoveren op de kerkelijke geschiedenis van Oudewater, ik was zelfs al aan het schrijven, maar dat was naast mijn drukke baan en alle artikelen voor o.a. Heemtijdinghen en Oud-Utrecht niet haalbaar.

Eerlijk gezegd weet ik niet meer wanneer ik serieus begonnen ben met dit boek. Het is heel langzaam gegroeid. Want ja, de Oudewaterse Moord is interessant, zeker omdat er zoveel nieuwe informatie opdook, maar de fase van de herbouw van de stad, dat is ook heel interessant. Hoe bouw je een samenleving op die compleet in puin ligt? Mensen die terugkomen na een periode als vluchteling te hebben geleefd, met al hun trauma's; nieuwkomers die kansen zien om de lege plekken in de stad op te vullen en die je ook hard nodig hebt als ambachtslieden; vluchtelingen uit de zuidelijke Nederlanden die onderdak nodig hebben.

Bij HUA werkte ik soms ook op de studiezaal als 'infomakelaar' en omdat de vaste bezoekers wisten dat ik zelf ook onderzoek deed, werd ik ook een deel van de vaste groep onderzoekers, het 'koffiekapittel'. Je weet dan waar anderen mee bezig zijn en dan wordt er onderling ook informatie gedeeld. Zo raakte ik in gesprek met Marlies van Leeuwen en zij deelde een vondst die zij in het kader van haar eigen promotieonderzoek had gedaan: een getuigenverslag van een overlevende. Wat mij direct opviel: deze vrouw schreef dat de inwoners zelf hun huizen in brand staken zodat ze niet door de vijand geplunderd konden worden. Het was aanleiding voor mij om nog eens goed naar andere oude verslagen te kijken, zoals het dagboek van prior Wouter Jacobsz en de Utrechtse kroniek. Daar stond het ook en eigenlijk had ik daar altijd overheen gelezen. Zo ontstond de titel van het boek: 'De Feniks van Oudewater'. Een feniks is een mythische vogel die zichzelf verbrand om dan uit zijn eigen as weer herboren te worden.

Mijn boek komt op meerdere plaatsen in Oudewater te koop en bij boekhandels elders, zoals in Gouda. Je kunt het ook direct bestellen via www.verloren.nl of zelfs bij bol.com. Ik wil binnenkort een presentatie organiseren en dan zijn jullie natuurlijk van harte uitgenodigd! Jammer genoeg kan ik geen eerste exemplaar meer overhandigen aan dokter Meijerink, maar hij wist dat ik hier mee bezig was. Zonder zijn foto's was dit boek er ook nooit gekomen.

Website

Op onze website staan verhalen van de bewoners van Oudewater door de eeuwen heen, ook van een groep beroemde mensen die in Oudewater zijn geboren of hebben gewoond. Lees via de QR-code hiernaast ook meer over de rol van het water in Oudewater en over de vele monumenten (en de achtergronden) in onze stad. We nodigen u uit om na een korte inleiding verder te lezen op de website.

Zodra de Machinefabriek in Oudewater werd opgericht, wilde Adrianus daar al gaan werken. Het leek hem een enorme uitdaging en wat was er nou anders om te gaan werken hier in Oudewater? Je kunt op een touwbaan gaan werken of bij een boer. Of kolen sjouwen bij de gasfabriek, maar daar word je ook niet wijzer van. Er zijn een paar smeden in Oudewater en dat leek Adrianus wel wat. Maar werk als smidsknecht levert niet zoveel op, dan moet je een eigen smidse hebben en daar is geld voor nodig. Adrianus houdt van techniek, net als zijn broer Jan Gorsseling. En zijn vader zeker! Die was ook direct bij de directeur van de Machinefabriek gaan vragen of er werk voor hem was. Mijnheer De Jongh had daar wel oren naar. Vader kon er komen werken zodra de eerste fabriekshal gebouwd was en de stoommachine was geïnstalleerd. De eerste stoommachine in Oudewater! Klik op [deze link](#) om verder te lezen.

Museumbezoek suggestie

In de nieuwsbrief van september 2025 heeft onze voorzitter uw aandacht gevraagd voor het Nationaal Museum Tachtigjarige Oorlog (NMTO) te Groenlo.

Van Ad de Regt hebben wij de volgende informatie ontvangen.

Vanaf december 2025 is het topstuk van het Weesbestuur Oudewater (17e eeuws mansportret van Jan Baptist Weenix) permanent te zien in de basiscollectie van het [Centraal Museum in Utrecht](#).

Om dat feit te vieren hebben het museum en het Weesbestuur alle pleeggezinnen en steungezinnen in Oudewater uitgenodigd om gratis het museum te bezoeken en dit Oudewaters erfgoed te bezichtigen.

Een kopie van het schilderij hangt in de raadzaal van de gemeente Oudewater.

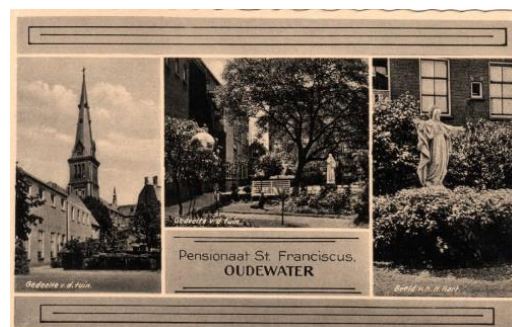
Dat heeft ons op een idee gebracht: heeft u suggesties voor een (historisch) museumbezoek? U kunt deze sturen naar info@geschiedenisoudewater.nl.

Agenda

U kunt vast de volgende data in uw agenda noteren.

Maandag 9 februari

Lezing van Wout van Kouwen met als titel "Rondom de St. Franciscuskerk".

Maandag 2 maart

De Goudse historicus Paul Abels verzorgt een lezing over het tweeluik, waarop het zestiende-eeuwse echtpaar bestaande uit de Goudse regent Jan Jacobszoon van Rosendael (inderdaad van de polder tussen Haastrecht en Oudewater) en zijn echtgenote Leytge Amelgersdochter van Rijswijk staan afgebeeld. Zij is geboren in Oudewater en was lid van een welgestelde familie uit onze stad.

Op een later moment wordt het werk aangeboden aan wethouder Vincent Bos. Het is de bedoeling, dat het komt te hangen in de trouwzaal van het oude stadhuis.

Donderdag 26 maart

Algemene Ledenvergadering.

Daarna geeft Wil van der Heiden een lezing over Oudewaterse winkels.

Maandag 13 april

Marja van Trier verzorgt een lezing over Peperstraten en zoals bekend is er ook één in Oudewater.

Donderdag 28 mei

Frans van Bork geeft een lezing over de ontginning van het Hollands-Utrechtse veengebied.

De bijeenkomsten worden gehouden in Woon- en Zorgcentrum de Wulverhorst en beginnen om 20.00 uur.